

Helyzetelemzés II.

(Pomáz város klímastratégia 3.B. sz. melléklete)

1. Pomáz város természeti adottságai*

1.1. Földrajzi elhelyezkedés

1.2. vízrajz

1.3. morfológiája

1.4. időjárási tényező

1.5. levegő

(*forrás: Pomáz Város Önkormányzat Helyi vízkár-elhárítási terve 2018.)

Földrajzi elhelyezkedés

Pomáz Város 49 km² területen fekszik Budapesttől 20 km-re, a Szentendrei járás második legnagyobb települése. Gazdag történelmi és természeti környezetben, a Pilisi és a Visegrádi hegység között, a Dera patak völgyében terül el. Településünkön metszi egymást az 1111-es és 1112-es számú országos főútvonal, valamint keresztül halad a Budapest-Szentendre közötti helyi érdekű vasútvonal. Annak ellenére, hogy földrajzilag a Pilis-Dunakanyar kistérséghez sorolják, a Pilisi mikrotérséghez (Budakalász-Pomáz-Csobánka-Pilisszentkereszt) tartozik, annak központi települése, szorosabb, egymásrataltsági kapcsolata is ezekkel a településekkel van. Domborzati lejtésviszonyokat tekintve Pilisszentkereszt-Csobánka-Pomáz-Budakalász és Szentendre. A településtől keleti irányban tömbben elhelyezkedő ipartelep található.

Lakosság száma: 17.374 fő

Lakások száma: 6188

Területe: 49,03 km²

Határai:

Északon a Kőhegy – Lom- hegy vonulata, az ún. Határi csatorna

Észak-keleten: a 11.-es főközlekedési út

Délen és Dél-keleten: A Barát patak völgye

Nyugaton az Oszoly-hegy

Szomszédos települések:

ÉK - Szentendre,

ÉNY - Pilisszentkereszt,

NY - Csobánka,

D - Pilisborosjenő,

DK - Budakalász

Pomáz város vízrajza

A vízfolyások nagyvizeit jellemzően a nyári záporok okozzák. A térségben mért legnagyobb napi csapadékösszeg 100 mm körül alakul. A közelmúlt csapadék- eseményeinek vizsgálata alapján a nagyobb területeket, esetenként a teljes vízgyűjtőt érintő csapadékok napi 40-50 mm-es kumulált csapadék előfordulása várható akár két éves gyakorisággal is.

A csapadékok gyors összegyülekezése kiugróan nagy vízhozamokat eredményezhet.

A Pilis és a Duna közötti területekre jellemzően a meredek domborzatról lefolyó csapadékvizek kisebb-nagyobb vízfolyásokban érkeznek a hegylábhoz, ahol az esés csökkenés miatt szétterülnek. A Duna ősárterén vízállásos területek voltak megfigyelhetőek. Pomázra is számos időszakos kisvízfolyás érkezik a magasabb területekről. Ezek részint mélyutak formájában figyelhetőek meg napjainkban. A kisebb időszakos vízfolyások a város fejlődésével részben a Dera-patak felé kerültek kormányzásra, a vízállásos területek részben feltöltésre kerültek.

Barát-patak: A város déli határában folyik a Barát patak. Vízhozama csekély, lakott, vagy üzemi területtől távol esik. A Kevély északi vonulatainak csapadékvizét vezeti le, illetve a Majdánpola vizét gyűjti. Budakalászon áthaladva Budakalász és Budapest határán csatlakozik a Dunába. A Duna áradása esetén jelentősen visszaduzzad, Budakalász belterületét veszélyezteti (Budakalász Vasút sor – Jókai utca, Nagy bevásárló központok)

A **Dera-patak** vízhozama nem jelentős, de csapadékos időben a Pilisi hegység vízgyűjtője, erősen megduzzad.

A patak a települést kettészeli, több helyen kanyargós természetes medrével kiöntés veszélyes. A Dera-patak a Pilis leghosszabb vízfolyása. Pilisszentkeresztből ered (Hét-

forrás, vagy Klastrom forrás) Csobánka, Pomáz érintésével Szentendre alatt torkollik a Dunába. A patak legfőbb tápterülete a Pilis-tető – Dobogókő közötti térségben van. Pilisszentkereszt alatt a patak mély völgyet vájt, ez a Szurdok, amely mind földtani, mind geomorfológiai szempontból jelentős természeti értéket képvisel. A patakot több kisebb patak, vízfolyás táplálja. Pilisszentkereszt és Csobánka felszíni csapadékvizeit Pomázon keresztül vezeti a végbefogadó Dunába. Pomáz alvízi oldalán érinti Szentendre külterületét is. A patak felsőbb szakaszán, Csobánkán a Dera-patak a meredek területek intenzív beépítettsége és az így lerövidülő összegyülekezési idő miatt villámárvíz veszélyes. A patak környezetében lévő árterületek beépítésre, feltöltésre kerültek, így a vízgyűjtő településeinek intenzív beépítésével egy időben a vízfolyás puffer kapacitása is csökkent. A nagy esésű vízgyűjtő területekről hirtelen levonuló árhullám miatt Pomáz város vízfolyásaira, elsősorban a Dera-patakra, jellemző, hogy a nagy- és kisvíz esetén levonuló hozamban akár több százszoros eltérés alakul ki.

A Dera-patak medre erősen szabályozott, így az 1999. évi elöntéshez hasonló mértékű problémát nem okozott. A szabályozás azonban a vízfolyás ökológiai potenciálját csökkentette. Medrének szabályozása a nagyvízi vízhozamok levezetésére készült. A Dera-patak befogadója a Szentendrei-Duna. Pomáz esetében figyelembe kell venni, hogy a 74/2014 (XII.23.) BM rendeletben rögzített mértékadó árvízszint a Szentendrei-Duna ág 6+900 szelvényében 105.62 m B.f. A Dera patak torkolata és 1+892 szelvénye között a jobbparton töltés található. A töltésnek a mértékadó árvízszint felett 1 méter magassági biztonságot kell teljesítenie. Amennyiben a mértékadó árvízszint + 1 méter vízállás alakul ki a Szentendrei-Duna ágon, a folyó visszaduzzad pomázi közigazgatási területre is. A töltés méretezése a töltés kiépítésekor érvényes mértékadó árvízszintnél kialakuló visszaduzzasztásra ráfutó 3%-os valószínűségű patak vízhozamra készült.

A Dera-patak az 1999-es áradásakor érte el a jelenleg LNV szintjét, amelyet mértékadónak tekintünk:

A Katona Sándor utca alatti kiépített mérce a KDVVIZIG kezelésében van 4.128 fkm, 114,391 mBf.

LKV: 3 cm

LNV: 168 cm

A **Susnyár-patak** a Vróczy út végén a János forrásból ered és Pomáz és Szentendre között folyik, csapadékszegény, illetve a nyári hónapokban általában kiszárad. Csapadékos időben a Bölcső-hegy – Kőhegy –Messelia vízgyűjtője. Hirtelen áradásnál, felhőszakadásnál a Susnyár és Orlovác lakóterületeket veszélyezteti. (általában a Susnyári híd környékének alacsonyabban fekvő ingatlanjait. A Susnyárról érkező csapadékvizek az Alcsevica területét kettészelve időszakos vízfolyásként elhagyja Pomáz közigazgatási területét és Szentendre közigazgatási területén torkollik a Dera-patakba.

Pomáz morfológiája

A városban elsősorban a családi házas beépítettség a jellemző, de megtalálható a paneles, lakótelepi beépítettség is a Vörösmarty lakótelepen, valamint a négylakásos társasházak beépítettség az Erkel Ferenc utcában. Jelentős lakóparkok alakulnak ki a Margit-ligeti út mellett (Dera lakópark), a Pomáz és Szentendre közötti ún. Alcsevica területen, az Orlovácson. A város belterületén az ipar nem jellemző. Az 1112-es főútról nyílik egy ipari övezet. Legjelentősebb ipari egységei az ICO Zrt., a Zsalu Kft. Az ipartelep szomszédságában, de a település lakóövezetébe nyúlva található a Szavaker Kft. (Film Stúdió), a Hungagent Rt. raktára.

Jelentős a várost körülvevő hétvégi házas övezet, jellemző a területre az ún. bakancsos turizmus, valamint a téli-nyári idegenforgalmi átmenő turizmus. Egyre gyakrabban jelennek meg a területen az extrém sportok kedvelői: szabálytalan sárkány és siklóernyős repülők

Időjárási tényezők

A település éghajlata szárazföldi jellegű, éves középhőmérséklete 11,3 °C. Középhőmérséklet az országos átlagnál alacsonyabb. Az eltérés a fővárostól téli időszakban 3-4 C°. A pilisi szélcsatornában fekszik, a széljárás iránya észak-nyugati. A tél változó lefolyású, fagyos napok száma 30-130 nap között váltakozva észlelhető. A csapadék éves átlaga 500-800 mm közötti. A havas napok száma 60-120 közötti. A vízgyűjtő területen a hóvastagság elérheti az 1 métert.

Levegő

Pomáz Budapest szomszédságában, a főváros szennyezőanyag kibocsátása által is befolyásolt térségben, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002.(X.7.) KvVM rendelet meghatározása szerint a „Budapest és környéke légszennyezettségi zónában” helyezkedik el.

Pomázon nem működik állandó légszennyezettség mérő automata állomás, manuális méréseket végez az OMSz. A budapesti mérőállomások adatainak egyike sem releváns a város tekintetében.

A települési levegő minőségét mindenekelőtt a különböző mérettartományba eső szálló por jelenléte rontja leginkább. A legjelentősebb szennyező források a gépjárművekből származó kibocsátások és a felületi poremisszió. A téli időszakban a nem megfelelő tüzelőanyagok háztartási vegyes tüzelésű kazánokban való felhasználásának következtében ugyanakkor magas a kommunális eredetű légszennyezés mértéke.

A városnak érdemes kidolgoznia szakértők bevonásával egy saját cselekvési tervet uv-, hőség- és szmogriadó esetére, a környező településekkel közösen.